CH XVI

Asklépiovy definice pro krále Ammóna

(1) Posílám ti, můj králi, důležité pojednání, které je jakoby souhrnem a připomínkou všech ostatních. Není psáno v souladu s míněním většiny lidí, nýbrž je naopak v mnoha ohledech vyvrací. Tobě se ostatně bude zdát, že protiřečí některým z mých vlastních pojednání. Můj učitel Hermés, který se mnou často rozmlouval, ať už v soukromí či za přítomnosti Tata, totiž říkával, že těm, kdo budou mé knihy číst, bude jejich /myšlenkové/ uspořádání připadat mimořádně jednoduché a jasné, přestože je naopak nejasné, a smysl jeho slov je v něm skryt. A už úplně nejasné se prý stane, jakmile si Řekové později usmyslí, že náš jazyk přeloží do svého vlastního, čímž dojde k naprostému překroucení a znejasnění všech spisů. (2) Pokud je však spis vyjádřen v původním jazyce, smysl jeho slov je jasný. Sám specifický zvuk a intonace egyptských výrazů v sobě totiž podržuje působení toho, co se vyslovuje.

Nakolik je to tedy v tvé moci, králi - a v tvé moci je vše - , zachovej tento spis nepřeložený, aby se takto důležitá mystéria nedostala k Řekům, a aby v důsledku nabubřelého vyjadřování Řeků se vší jeho rozplizlostí a jakoby vyfintěností nepřišla vniveč vznešenost, hutnost a působivost slovního vyjadřování našeho. Spisy Řeků, můj králi, zavádějí totiž samé novoty a jsou působivé tak akorát ve svém dokazování; a taková je řecká filosofie, šumění slov.[1] My sami naopak nepoužíváme slova, nýbrž zvuky, které jsou plné činů.

(3) Nyní však již zahájím svou řeč, a to tím, že budu vzývat Boha, vládce, stvořitele, otce a obklopovatele celků - Jednoho, který je vším, a veškerého, který je Jedním. Neboť plnost všech věcí je Jedním a v Jednom - nikoliv tak, že by se Jedno rozdvojovalo, nýbrž tak, že je obojí Jedním. Tuto myšlenku měj, můj králi, stále na paměti, zatímco se budeš zabývat mým spisem. Jestliže totiž někdo zaútočí proti tomu, co se zdá být vším, jedním a totožným, a bude se to snažit oddělit od Jednoho, neboť výraz “vše” pochopil ve smyslu mnohosti a nikoliv ve smyslu plnosti, pak tím, že přerušil vazbu mezi Vším a Jedním - pokud vůbec je nějaké Jedno, což je - a nikdy Jedním být nepřestávají, aby se plnost nerozpadla.

(4) Pohlédni na nejvnitřnější části země, jak z nich prýští prameny vod a ohně. Na témže místě tu lze vidět tři přirozenosti - ohně, vody a země - jak se odvíjejí od jednoho kořene. Proto je také Země pokládána za zásobárnu veškeré látky, která zásobu látky vydává vzhůru a na oplátku sama přijímá skutečnost pocházející shůry. (5) Takovýmto způsobem Tvůrce,

[1] Viz výraz φιλοψοφοι u Tatiana a Justina.

totiž Slunce, stále svádí dohromady nebe se zemí, když přivádí dolů bytí, naopak látku vynáší vzhůru. Vše pak přitahuje ke Slunci a do jeho blízkosti a sám od sebe všechno všem dává a nezištně poskytuje světlo. To on je tím, jehož dobrá působení pronikají nejen nebem a vzduchem, ale dokonce i na zemi do jejích nejspodnějších hlubin a propastí.

(6) Pokud je ovšem i nějaká bytnost nahlédnutelná myslí, pak je jí objem Slunce a jejím příjemcem by mohlo být sluneční světlo. Z čeho však tato bytnost sestává a odkud přitéká, to ví jen on[2] sám ... neboť je sobě samému blízký jak co do místa, tak co do přirozenosti ... my jej nevidíme, nýbrž jsme nuceni jej chápat na základě dohadů.

(7) Zření Slunce však není věcí dohadů, nýbrž samo světlo jeho pohledu nadmíru jasně ozařuje celý Kosmos nad sebou i pod sebou. Je totiž usazeno ve středu,[3] ověnčeno korunou Kosmu. Je jakoby dobrým vozatajem, který zajistil spřežení Kosmu rovnováhu a přivázal si je k sobě, aby se nemohlo pohybovat jakkoliv nespořádaně. Jeho otěžemi jsou život, duše, duch, nesmrtelnost a vznikání. Tyto opratě má uvolněné a nechává Kosmos ubíhat, i když ne daleko od sebe, nýbrž - máme-li říci pravdu - spolu se sebou.

(8) A takovýmto způsobem je všechno utvářeno: Na jedné straně přiděluje Slunce věčné trvání nesmrtelným a živí nesmrtelné části Kosmu svým vzhůru tíhnoucím světlem, které vychází z jeho opačné strany - z té, která hledí směrem k nebi. Na druhou stranu tím svým světlem, které ozařuje celou vydutou oblast vody, země a vzduchu, a je v ní uzavřeno, Slunce oživuje a rozhýbává prostřednictvím zrození a přeměn všechny ty tvory, kteří žijí v těchto oblastech Kosmu. (9) Navzájem je přetváří a transformuje na způsob jakési klikaté cykličnosti, když vzájemná přeměna všeho vyměňuje: rody za rody, jednotlivce za jednotlivce. Takto tedy Slunce i ve zdejších oblastech Kosmu vykonává stejnou tvůrčí činnost jako v oblasti oněch velikých těl. Neboť trvání každého těla spočívá v přeměně; u nesmrtelného těla ovšem tato přeměna probíhá bez rozkladu, zatímco u smrtelného s rozkladem. Právě tím se liší nesmrtelné od smrtelného a smrtelné od nesmrtelného.

(10) Jako je pak sluneční světlo jednolité, stejně tak jednolitá a nepřetržitá je i sluneční životodárnost, a to jak ve smyslu místním, tak co do zásobování všeho. Proto má Slunce kolem sebe mnohé chóry daimonů podobných rozmanitým armádám. Tito přebývají společně

---

[2] Démiúrgos = Slunce.

[3] Viz Plútarchos, Platónské otázky, 8.ot., p.106c:
"Podle Theofrasta Platón ve stáří litoval, že Zemi přisoudil prostřední místo ve všem."
Plútarchos, Život Numův, kap. 11, po ref. o pythagorejském heliocentrismu:
"Takto prý o Zemi soudil i Platón ve stáří."

/se smrtelníky/, nemají však daleko ani k nesmrtelným; a odtud seshora dohlížejí na lidské záležitosti, neboť obdrželi podíl i na jejich oblasti. Příkazy bohů vykonávají prostřednictvím bouří, vichřic, blesků, proměn ohně a zemětřesení, a dále též prostřednictvím hladomorů a válek; tímto vším odplácejí bezbožnost. (11) Neboť právě bezbožnost je tím největším zlem, jehož se lidé dopouštějí vůči bohům. Bohům totiž náleží konat dobro, lidem žít zbožně, daimonům pak napomáhat /bohům/. Za všechno ostatní, čeho se lidé opovažují - ať už z omylu, z troufalosti, z nutnosti, které říkají osud, či z neznalosti - za toto vše nenesou před bohy zodpovědnost. Jediná bezbožnost podléhá spravedlivé odplatě. (12) Slunce tedy uchovává a živí všechny rody. A jako Kosmos nahlédnutelný myslí objímá Kosmos vnímatelný, a tím mu dává objem a naplňuje jej pestrými a všeforemnými tvary, tak také Slunce objímá všechny věci v Kosmu, a tím dává objem a sílu všemu, co se zrodí, a naopak přijímá zpět všechno, co se vyčerpalo a rozplynulo.

(13) Pod velením Slunce je seřazen chór daimonů, či spíše množství chórů. Neboť daimonů je mnoho a jsou rozmanití: jsou seřazeni pod jednotlivými hvězdnými oddíly, a jejich počet je pro každou hvězdu stejný. V tomto seřazení tedy slouží každé z hvězd. Co do své přirozenosti, to jest co do svého působení - jsou dobří nebo špatní; někteří z nich jsou ovšem smíseni z dobra i zla. (14) Všichni tito daimóni obdrželi losem plnou moc nad věcmi na zemi i nad všemi pozemskými zmatky, a proto způsobují všeliké nepokoje, a to jak obcím či národům jakožto celku, tak každému jednotlivci zvlášť. Daimóni totiž naše duše utvářejí a podněcují ku svému obrazu, přičemž jsou usazeni v našich nervech, v morku, v žilách a tepnách, ba i v samotném mozku; někdy pronikají dokonce až do vnitřností. (15) Jakmile se každý z nás narodí a získá duši, berou si ho na starost daimóni, kteří jsou přiřazeni každé z hvězd a kteří mají právě službu v závislosti na kvalitě okamžiku zrození. Tito daimóni se totiž v každém okamžiku vzájemně střídají, takže ve službě nezůstávají stále ti samí, nýbrž se cyklicky obměňují. Jakmile tedy tito daimóni pronikli skrze tělo až do dvou částí duše, dává každý z nich v souladu s vlastním působením duši její specifické pokřivení. Rozumová složka duše však stojí mimo vládu daimonů a je uzpůsobena k přijímání Boha.

(16) Pokud tedy rozumovou složku nějakého člověka ozáří prostřednictvím Slunce jediný boží paprsek (takovýchto lidí je ale všehovšudy jen pár), pak jsou tím jeho daimóni zbaveni působnosti. Proti jedinému paprsku Boha totiž nikdo nic nezmůže - ani nikdo z daimonů či bohů. Všichni ostatní jsou však daimóny vláčeni a unášeni po stránce duševní i tělesné, a ještě se jim tato daimonská působení líbí a libují si v nich. Rozum však není touživou láskou, která je příčinou a zároveň i obětí našeho bloudění.

Daimóni mají tedy na starost veškerou správu věcí pozemských, přičemž jako nástrojů k tomu užívají našich těl. Tuto zprávu pak Hermés nazval osudem.

(17) Kosmos nahlédnutelný myslí tedy závisí na Bohu, Kosmos vnímatelný zas na tom nahlédnutelném myslí; Slunce pak prostřednictvím Kosmu nahlédnutelného myslí i Kosmu vnímatelného přijímá od Boha přítok a zásobu Dobra, to jest tvůrčí aktivity. Okolo Slunce je osm sfér, jež na něm závisejí: sféra stálic, šest sfér planetárních a jedna obklopující Zemi.[4] Na těchto sférách závisejí daimóni, na daimónech pak lidé. Tímto způsobem tedy všechny věci i bytosti závisejí na Bohu. (18) Pročež je Bůh Otcem všech věcí, Slunce jejich Tvůrcem, Kosmos pak nástrojem této tvůrčí aktivity. A bytnost nahlédnutelná myslí spravuje nebe, nebe spravuje bohy, daimóni jsou pak podřízeni bohům a spravují lidi. A toto je vojsko bohů a daimonů. (19) Jejich prostřednictvím Bůh všechno tvoří pro sebe sama, a všechny věci jsou tak částmi Boha. Pokud jsou však všechny jeho částmi, pak je Bůh tím vším. Když tedy Bůh všechno tvoří, tvoří sebe sama. A nikdy se svým tvořením nemůže ustat, neboť i on sám je neustálý. Jako tedy Bůh nemá žádný konec, tak ani jeho tvoření nemá počátek ani konce.

[4] Pozor: Luna obíhá kolem Slunce, Země taky, ale její sféra “ji obklopuje”.